

A large, mature tree with dense green foliage stands prominently in the center of a park. A paved path winds through the grassy area, and other trees are visible in the background under a blue sky with scattered clouds. The overall scene is bright and sunny.

VREDES- BOMEN

praktische tips voor de
aanplant van jouw vredesboom

Praktische tips voor de aanplant van jouw vredesboom

Samen met 220 steden en gemeenten neemt ook jouw gemeente deel aan de actie 'Vredesbomen 2018' voor de herdenking van 100 jaar Wapenstilstand. In de aanloop naar de boomplantdag rond 11 november 2018 houden we je op de hoogte van de nieuwste ontwikkelingen via onze website: www.natuurenbos.be/vredesbomen.

Samen met de inspiratiebrochure bezorgen we je alvast deze plantgids, gerealiseerd door het Agentschap Natuur en Bos, het Agentschap Onroerend Erfgoed en Inverde. Je vindt er een reeks van nuttige tips om de vredesboom kwaliteitsvol te planten, zodat ook de volgende generaties ervan kunnen blijven genieten.

Groeiplaats en eindbeeld

Tussen de boven- en ondergrondse delen van een boom is er een een-op-eenrelatie: als je boven de grond een mooie, monumentale boom wil, moet er ook ondergronds voldoende doorwortelbare ruimte zijn. Een ruwe vuistregel is dat een

boom 1 kubieke meter grond nodig heeft voor elk levensjaar. Dit betekent dat er voor de vredesboom minstens 100 m² kwaliteitsvolle grond nodig is: minstens 10 m op 10 m of een cirkel van 11 m diameter, met een diepte van 1 m. Daarbinnen is er best niets dat de boom kan hinderen, zoals kabels en leidingen of verharding. Deze optimale omstandigheden zijn het eenvoudigst te realiseren in een onverharde, open groeiplaats, niet verdicht en met voldoende organisch materiaal en bodemleven. Maar ook onder verharding kan er doorwortelbare ruimte voorzien worden door toepassing van technische oplossingen als bomengranulaten of groeiplaatsconstructies. Bovengronds moet de boom ook de nodige ruimte krijgen. De vredesboom wordt het mooist als hij vrij kan uitgroeien. Op lange termijn moet je voor boomsoorten als zomereik en winterlinde toch rekenen op een ruimte-inname van 20 m breed en 20 m hoog. Daarbinnen is er het best geen concurrentie met andere bomen, zodat hij kan uitgroeien tot een mooie, solitaire boom.

Waar dat niet mogelijk is, kan er al van bij de aanplant gekozen worden voor een ander eindbeeld, bijvoorbeeld een vormboom of een gekandelaarde boom. Belangrijk daarbij is te beseffen dat de boom in dit geval al als jonge boom moet gevormd worden en dat het beheer zal moeten volgehouden worden voor het volledige verdere leven van de boom. Dit is vanuit beheertechnisch oogpunt een zeer dure en arbeidsintensieve keuze, die wij afraden.

Laden en vervoer van de boom

Als je de boom gaat ophalen, probeer dan beschadigingen zoveel mogelijk te vermijden. De meest voorkomende beschadigingen zijn die aan de schors, door het optillen en door het schuren tegen de laadbak. Ook takbreuk is snel gebeurd.

1. Vervoer • Voorzie een steun waarop de stam kan rusten zonder beschadigd te worden. Dat kan bijvoorbeeld een strobaal zijn. Als je de boomstam laat rusten op de rand van de laadbak, dek hem dan af met enkele lagen jute of een ander zacht materiaal, zodat er geen beschadiging mogelijk is.

Om uitdroging te vermijden, vervoer je de boom het best afgedekt. Vooral de kluit is heel gevoelig. Zeker in het geval van droog, winderig en zonnig weer kunnen bomen zeer snel uitdrogen, waardoor ze moeilijk aanslaan of zelfs gewoon afsterven. Zelfs voor vervoer over korte afstand wordt het plantgoed het best goed afgedekt.

2. Laden • Als je de boom machinaal optilt, doe dit dan zeker niet met een strop rond de stam. Zo wordt de schors zeer gemakkelijk gekneusd of er zelfs helemaal afgeritst. Dit is een veel voorkomende beschadiging bij pas aangeplante bomen. Probeer de boom op te tillen aan de draadkluit, bijvoorbeeld met een kluithaak, en gebruik een strop rond de stam enkel om de boom rechtop te houden, niet om hem op te tillen.

Kluithaak

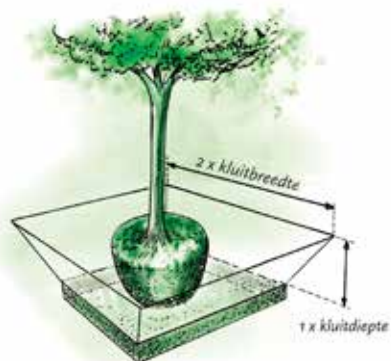

Afdekken of inkuilen

Wordt de boom niet onmiddellijk geplant, plaats de kluit dan in vochtige aarde of in zand. Voor kortere tijd kan je de kluit ook vochtig houden door hem af te dekken met vochtige jute of houtsnippers.

Planten

1. De plantput moet minimaal zo breed zijn als twee keer de breedte van de kluit en zo diep als de hoogte van de kluit. Maak de zijken van de kluit los als deze dichtgesmeerd zijn. Indien nodig kan ook de grond onderin de plantput losgemaakt worden. Je kan zelfs de volledige doorwortelbare ruimte van de boom, minimum 100 m², voorbereiden.

Afmetingen plantput

2. Plant de boom zo dat de wortelaanzet zichtbaar blijft boven de grond, net als bij een volwassen boom. De wortelaanzet is de plek waar de stam van de boom overgaat in de wortels. Plant de boom zeker niet te diep! Hierdoor kan de hergroei sterk bemoeilijkt worden of kan de boom zelfs afsterven. Plant de boom liever te hoog dan te diep, zeker omdat hij nog wat kan nazakken na het planten.

Correcte plantdiepte, wortelaanzet zichtbaar

Te diep geplant en slechte grond

3. De kluitlappen zijn gemaakt van organisch materiaal en zullen verteren, net als de draadkluit van gegloeid gaas. Deze moeten dus niet verwijderd worden voor het planten, zodat de kluit niet kan openvallen. Eenmaal de boom definitief in de plantput geplaatst is, maak je wel de bovenste spandraad van de draadkluit los. Leg de draadkluit en de kluitlappen gewoon open in de plantput.

Draadkluit

Losmaken draadkluit

4. Vul de plantput met kwaliteitsvolle teelaarde en druk deze aan.

Verankering

Om de wortels goed vast te zetten, moet de boom stevig verankerd worden. Dat kan door een ondergrondse verankering, waarbij er bovengronds geen steunpalen zichtbaar zijn. Sla hiervoor 3 palen net naast de kluit in de bodem van de plantput. Opgepast: nooit de kluit beschadigen! Verbind de palen bovenop de kluit met elkaar met dwarslatten en sla deze goed vast tot tegen de kluit. Gebruik hiervoor enkel onbehandeld hout en gewone stalen nagels, zodat alles gewoon verteert. Dek dan het geheel af met teelaarde. Eventueel kan er ook voor een klassieke bovengrondse verankering met lage steunpalen (kniepalen) gekozen worden.

Kluitverankering

Verankering met kniepalen

Een ondergrondse verankering kan gewoon blijven zitten. Bij een bovengrondse verankering moeten de bindbanden jaarlijks gecontroleerd en indien nodig losser gemaakt worden, zodat ze niet ingroeien. Als de boom goed aangeslagen is, normaal na 2-3 tot 5 jaar voor zomereik, moeten de palen en de bindbanden verwijderd worden.

Aanbindband te laat weggehaald

Zorg na aanplant

De eerste jaren na de aanplant moet de boom water krijgen in de droge periodes tijdens het groeiseizoen. De eenvoudigste manier is een gietrand maken met een aarden walletje. Eventueel kan er ook een watergeefbuis rondom de kluit in de plantput bevestigd worden. Zorg er in dit geval voor dat de buis bovenin de plantput zit, anders loopt het water gewoon onder de kluit weg en heeft de boom er niets aan.

Maar eigenlijk is een watergeefbuis niet nodig.

Watergeefbuis

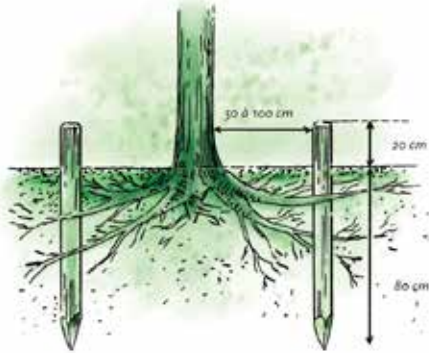

Gietrand

De boom moet bij het aanplanten niet gesnoeid worden. Dat zorgt enkel voor meer stress en bemoeilijkt zelfs de hergroei. Pas als de boom goed aangeslagen is, normaal na 2-3 jaar, kan er met snoeien begonnen worden. Afhankelijk van het gewenste eindbeeld kan de boom al dan niet een begeleidings snoei krijgen om een takvrije stam te bekomen. Als het eindbeeld een vormboom is, zoals een gekandelaarde boom, moet hij al vroeg in de gewenste vorm gesnoeid worden. Het toppen van de boom eens hij volwassen en uitgegroeid is, heeft niets met snoeien te maken, maar is vermindering van bomen. Als er dus onvoldoende ruimte is om de boom te laten uitgroeien, moet deze keuze al voor het planten in het eindbeeld vastgelegd worden.

Als de boom in gras, gazon, berm of hooiland komt te staan, neem dan ook maatregelen om maaischade te vermijden, zowel door maaimachines als door bosmaaiers. Maaischade aan de stamvoet is doodsoorzaak nummer één bij jonge

bomen. Plaats dus maaipalen, waardoor maaiers niet tot tegen de stamvoet kunnen komen en laat het gras langer rond de stamvoet. Zelfs met een bosmaaier met draad wordt de schors van bomen beschadigd. Eventueel kan ook gras rond de stamvoet vermeden worden door een onderbeplanting, waardoor er niet moet gemaaid worden.

Maaipaaltjes

Maaischade

Kwaliteitsvol werk

Het aanplanten van bomen is vakwerk; laat het dus uitvoeren door vakmensen. Indien nodig kan je de aanplanting laten uitvoeren door een professioneel boomverzorger, zoals een European Tree Worker. Dat zijn gecertificeerde boomverzorgers die tijdens een onafhankelijk examen bewezen hebben dat ze vakbekwaam zijn.

Meer uitgebreide info kan je vinden in het Technisch Vademecum Bomen op www.natuurenbos.be/vredesbomen/technischvademecumbomen.

Vlaamse
overheid

Hoofdredactie

Agentschap
Natuur en Bos
Havenlaan, 88 bus 75
1000 Brussel

Redactieteam

Agentschap Natuur en
Bos (Dominique Canniere),
Agentschap Onroerend
Erfgoed (Nele Vanmaele),
Inverde (Tom Joye)

Verantwoordelijke uitgever

Vlaamse overheid – Agentschap
Natuur en Bos

Coverfoto

Agentschap Onroerend Erfgoed
© Geert Van der Linden